

Broj: 1120-92-2-PŽ-11/19
Dana, 03.10.2019. godine

CENTAR ZA SOCIJALNI RAD BANJA LUKA
n/r direktora

Predmet: Preporuka - Pravo djece na zaštitu od nasilja i zanemarivanja, dostavlja se

Poštovani,

Institucija Ombudsmana za djecu zaprimila je prijavu-žalbu u vezi prava djece na zaštitu od nasilja i zanemarivanja od strane njihovog oca.....

Na zahtjev institucije Ombudsmana za djecu, JU Centar za socijalni rad Banja Luka dostavila je dopis broj: odgodine kojim se navodi da je Centar podnio krivični prijavu Policijskoj upravi Banja Luka protiv radi sumnje da je isti zanemario djecu te zloupotrebio svoje roditeljsko pravo. Krivičnom prijavom broj: odgodine se između ostalog navodi:

- Da se zloupotreba roditeljskog prava od strane u periodu od septembra 2015. godine do januara 2018.godine ogledala u sledećem:
 -je branio kćerki..... da pohađa vrtić; Nakon što bi majka upisala dijete u vrtić on bi je ispisao, a kad je organ starateljstva donio odluku o interesu i pravu djeteta da pohađa vaspitno obrazovni program, on je branio djetetu da ide u vrtić u dane kada je dijete, po važećem sporazumu boravilo kod njega, tj. njegove majke, iako je utvrđeno da kod djeteta postoje određena kašnjenja u razvoju i da joj je, po stručnom mišljenju vaspitača vrtića, nužan redovan boravak u vrtiću,
 - branio je pravo djece da pohađaju vannastavne aktivnosti, strani jezik, sport i sl., a kad bi ih majka upisala on je zastrašivao nosioce ovih usluga tužbama, nakon čega su isti ispisivali djecu iz datih aktivnosti, jer nisu imali saglasnost oba roditelja,
 - u periodu od avgusta mjeseca 2017.godine otac je zadržao dječije pasoše te ih nije htio vratiti majci sve do maja mjeseca 2018.godine kada je majka odlučila da podnese zahtjev za poništavanjem pasoša,
 - u vrijeme testiranja djeteta za polazak u školu, otac odvođi mljt..... u radi pristupanja psihološkoj procjeni djeteta, iz izvještaja Škole dostavljenog Centru proizilazi da se testiranje nije moglo obaviti samostalno (bez prisustva oca) jer je dijete pokazivalo intezivan separacioni strah, te da je zapaženo da je djevojčica inhibirana strahom, da se komunikacija i saradnja teže uspostavlja i održava, da je uznemirena i želi da se testiranje što prije završi, primjećeno je da postoji govorni poremećaj, da dijete teže izgovara riječi i rečenice zbog prisutnog mucanja i tepanja,
 - da otac ne vodi dijete na logopedске tretmane,

- da je u postupku uređenja ličnih odnosa bake sa unucima stručni tim Centra saslušao mljt. u prostoriji stručne službe škole koju dijete pohađa, te da je otac po saznanju za to istukao dijete, koji se u suzama žalio baki na navedeni događaj,
- da je otac prijavio djecu na adresu, gdje djeca kao ni otac nikada nisu boravila,
- da je mljt..... regresirala u ponašanju (psuje, ponaša se neprilagođeno...), dok jetužan, utučen, žali se kako ga stalno kažnjavaju... da je odnos djece međusobno narušen jer se stalno svađaju i tuku, i da stručni tim organa starateljstva može dokazati da su prethodno navedne promjene posljedica neadekvatne brige o djeci od strane njihovog oca, te da su djeca za života majke i redovnih viđanja sa širim članovima porodice bili primjerenog vladanja i ponašanja.

Protokol o postupanju u slučaju nasilja, zlostavljanja ili zanemarivanja djece ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj: 82/13) propisuje da u svim slučajevima kada centar/služba za socijalni rad, od bilo koga i na bilo koji način, u svom radu (putem pisane prijave, dojave, telefonom ili usmeno, saznanjem iz medija ili tokom postupka koji se vodi pred centrom ili na drugi način) ima saznanja o nasilju nad djetetom ili sumnju da je dijete žrtva nasilja, dužan je da:

1. Odmah po saznanju o nasilju nad djetetom preduzeti sve potrebne mjere sa ciljem zbrinjavanja djeteta i pružanja odgovarajuće pomoći i podrške. O svim saznanjima i okolnostima nasilja sačiniti službenu zabilješku.
2. Odmah preduzeti potrebne mjere i aktivnosti sa ciljem pomoći djetetu žrtvi nasilja u okviru nadležnosti centra za socijalni rad posebno:
 - a) Uspostaviti kontakt sa djetetom:
 - Omogućiti djetetu da nesmetano i bez straha iznese sve činjenice i okolnosti o počinjenom nasilju, a posebno o okolnostima vezanim za trajanje nasilja, njegov kontinuitet i način izvršenja, te o eventualnom ranijem nasilju;
 - Rad potpunijeg utvrđivanja svih činjenica i okolnosti, centar za socijalni rad će i na drugi primjeren način utvrditi relevantne činjenice razgovorom, po potrebi, s ovlašćenim licima vaspitno-obrazovne ustanove, porodičnim ljekarom, te ostalim licima koja bi mogla imate valjane informacije o svim okolnostima počinjenog nasilja nad djetetom;
 - v) Sačiniti socioanamnestičke podatke o uslovima u kojima dijete odrasta, uraditi nalaz psihologa, te utvrditi plan psihosocijalnog tretmana za dijete žrtvu nasilja;
 - d) U kontaktu sa djetetom žrtvom nasilja centar za socijalni rad je dužan postupiti sa posebnim senzibilitetom za problem nasilja, njegove uzroke i različite oblike i tokom svakog postupanja iskazati posebno razumijevanje za posljedice problema na razvoj i odrastanje djeteta.
4. Nakon prikupljanja svih potrebnih činjenica centar za socijalni rad provodi postupak radi ostvarivanja prava djeteta žrtve nasilja, u skladu sa Zakonom o socijalnoj zaštiti i primjenom odgovarajućih mjera porodično-pravne zaštite prema Porodičnom zakonu.
 - U slučaju da je dijete žrtva porodičnog nasilja – direktna ili indirektna, centar za socijalni rad će vodeći računa o svim okolnostima slučaja, izreći odgovarajuće mjere porodično pravne zaštite i nadzirati njihovo provođenje i postignute rezultate, o čemu će izraditi odgovarajući izvještaj koji uključuje i mišljenje djeteta

o prilikama u kojima živi, a po potrebi će zatražiti i pomoć odgovarajućih stručnih službi i ustanova.

- Ukoliko izrečena mjera ne daje rezultate, centar će izrečenu mjeru, vodeći računa o svim okolnostima i potrebama zamjeniti drugom mjerom.
5. U izuzetno hitnim slučajevima, kao što je preduzimanje mjera za otklanjanje neposredne opasnosti za život i zdravlje djeteta, centar za socijalni rad će postupiti po službenoj dužnosti i usmenim rješenjem će izreći odgovarajuće mjere iz svoje nadležnosti, a radi trenutno zaštite sigurnosti djeteta, o čemu će u roku od 8 dana donijeti rješenje u pisanom obliku i dostaviti ga strankama. Centar koji je donio usmeno rješenje može narediti njegovo izvršenje.
 9. U svim slučajevima nasilja nad djetetom, centar će postupati krajnje obazrivo štiteći ličnost i dostojanstvo djeteta i njegovo pravo na zaštitu privatnosti u skladu sa njegovim najboljim interesom.

Nasilje se definiše kao svaki oblik ponašanja prema djetetu koje ima za cilj povređivanje ili nanošenje bola, bilo fizičkog ili psihičkog, zapostavljanje i/ili zanemarivanje djeteta, maltretiranje i/ili bilo koji oblik eksploatacije djeteta, uključujući i seksualnu eksploataciju. Prepoznavanje raznih oblika nasilja i blagovremeno preduzimanje odgovarajućih mjera podrške je veoma važno po buduću psihofizički razvoj djece-žrtava nasilja. Svako dijete ima pravo na odrastanje u sredini koja mu pruža poštovanje i podršku i u kojoj nema nasilja, jer samo takva sredina podstiče razvoj ličnosti djeteta i stvara odgovorne građane i prema sebi i prema drugima.

Nasilje nad djecom se može izvršiti i nečinjenjem, tj. propuštanjem odgovornih da preduzmu određenu radnju koja može na bilo koji način spriječiti, otkloniti ili umanjiti povredu djeteta. Ukoliko se nasilje shvati u najširem smislu, ne samo direktno nanošenje fizičkih povreda već i kao uskraćivanje neophodnih uslova za uredan rast i razvoj djece, onda se posljedice nasilja mogu stepenovati od direktnog ugrožavanja života djeteta i teškog invaliditeta do suptilnih, ali trajnih deformacija u formiranju ličnosti i karaktera.

Centar za socijalni rad je javna ustanova i prema zakonu ima i obavezu i odgovornost na preduzimanje svih potrebnih mjera u okviru datih mu ovlaštenja radi zaštite prava i interesa djeteta i ostvarivanja cilja zbog koga su mu data javna ovlaštenja. Svaka sumnja na nasilje nad djetetom zahtijeva od centra neodložne mjere usmjerene na zaštitu djeteta i njegov najbolji interes. Mjere zaštite koje je centar obavezan preduzeti u zaštiti djeteta moraju odgovarati posebnim zahtjevima koji se, prije svega, odnose na naročito osjetljiv položaj djeteta, moraju u najvećoj mogućoj mjeri osigurati pomoć i podršku djetetu ali i onima koji se brinu o djetetu.

Ne postoji nijedan razlog zbog kojeg bi dijete trpjelo nasilno ponašanje bilo koga, niti i jedan razlog kojim se može pravdati izostanak reakcije nadležnih službi u zaštiti djeteta.

S obzirom da Centar za socijalni rad nije u skladu sa zakonom utvrđenim ovlaštenjima, preduzeo potrebne mjere u cilju zaštite djece, odnosno da je postupanje Centra na način kako je to u dopisu Instituciji navedeno protivno interesima maloljetne djece, koja su godinama izloženi nasilju – zanemarivanju, institucija Ombudsmana za djecu predlaže JU Centar za socijalni rad Banja Luka da odmah preduzime potrebne mjere i aktivnosti radi otklanjanja situacija koje dovode do povrede prava i interesa djeteta, na način da:

- preduzme potrebne mjere i aktivnosti sa ciljem pomoći i podrške djeci žrtvama nasilja u okviru svojih nadležnosti, što između ostalog uključuje da:

- uspostavi kontakt sa djecom,
 - da sačini socioanamnestičke podatke o djeci,
 - uradi nalaz psihologa, te utvrdi plan psihosocijalnog tretmana za djecu žrtve nasilja,
 - nakon prikupljanja svih potrebnih činjenica centar za socijalni rad provede postupak radi ostvarivanja prava djece žrtvi nasilja u skladu sa Zakonom o socijalnoj zaštiti i primjenom odgovarajućih mjera porodično – pravne zaštite prema Porodičnom zakonu,
 - da u kontaktu sa djetetom žrtvom nasilja centar za socijalni rad postupa sa posebnim senzibilitetom za problem nasilja, njegove uzroke i različite oblike i tokom svakog postupanja da iskaže posebno razumijevanje za posljedice problema na razvoj i odrastanje djeteta,
- Instituciju u roku od 10 dana, saglasno članu 9. Zakona o ombudsmanu za djecu ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj: 103/08, 70/12) obavijesti o preduzetim mjerama po navedenoj Preporuci.

S poštovanjem,

Obudsman za djecu
Dragica Radović

